

Mijn grote held en inspirator: Dr Erich Salomon.

Dames en heren

Wat een ontroerende en indrukwekkende fotografie heeft Erich Salomon gemaakt.

Ontroerend: omdat het op een bijzonder menselijke manier een inkijk geeft in de wereld van de Macht.

Indrukwekkend: omdat het fotografie is die zo gereproduceerd zou kunnen worden naar het heden.

Toen ik eind 60-er jaren in dit politieke huis begon als fotojournalist namens de NRC, wist ik niet zoveel van het werk van Erich Salomon. Niet omdat ik zijn werk niet wilde zien, maar omdat ik in mijn jeugdige overmoed dacht: Dat kan ik zoveel beter. Ik had me er met opzet een beetje afzijdig van gehouden. Perslot kwam ik uit de school van de Amsterdamse theater fotografe Maria Austria

Die deftigheid die in de prachtige foto's van ES verweven zit en waar de sigarenrook als het ware uit stoomt, dat liep hier in het Nederlandse Parlement op zijn einde. De Eerste Kamer had dan nog wel een apart plekje waar de Heren , want dat waren het toch nog voornamelijk, hun sigaar even kwijt konden, wanneer ze de Zaal betraden. Men droeg nog wel een pak met vest, zoals bijvoorbeeld de VVD senator Harm van Riel, of ARP voorman Barend Biesheuvel en niet veel later de sociaal-democraat Joop den Uyl. Maar toch de ongedwongen kleding van 'the sixties' kwam er in rap tempo aan.

Hoewel wanneer ik terugkijk naar mijn eigen beelden dan zie ik zowel bij links als bij rechts toch nog best wel veel mannen in pakken.

Hebben ze het nooit warm op de foto's van ES, de 'vadermoordenaar' moet gruwelijk gekneld hebben en absoluut van invloed zijn geweest op de besluitvorming.

Zo ook ES , altijd 'tip top' gekleed, als een gelijke onder zijn slachtoffers.

'One of the guys' zo to say. Maar schijn bedriegt. Toen al en nu ook Na mijn eerste stappen op het Binnenhof, aan de hand van NRC collega's Theo Westerwoud en de toen al NRC 'eminence grise' Meester Pim Waanders, overigens ook altijd in het driedelig pak, ontdekte ik al snel, dat deze, in mijn ogen, oude mannen en vrouwen zich konden gedragen als jonge honden.

Tegenstelling tussen 'links' en rechts' waren schijnbaar aanwezig. Ik zeg nadrukkelijk schijnbaar' want achter de groene gordijnen in de wandelgangen scharrelde alles door elkaar heen. Nu is het niet zo dat vanuit de Voorzitter gezien ter 'Rechterzijde' alles lekker mixte met de 'linkerzijde' Maar toch in individuele gevallen kwam het voor.

Zonder overigens hier in intieme details te willen treden!

Nu dat Dames en Heren, zag ES als geen ander.

Zijn fotografie signaleert en illustreert in een aantal gevallen de verloedering in de grote mensenwereld.

Met grote verwondering en bewondering heb ik ES manier van foto's afdrukken in de donkere kamer bestudeerd. Zijn zoon Peter Hunter beschrijft in het prachtig gedrukte (koperdiepdruk, kom daar nog maar eens om) 'Portret van een tijdvak ' uit 1963, heerlijke anekdotes over zijn vader. Peter Hunter heeft zijn vader in 1938 voor het laatst gezien in Londen. In 1944 werd deze bijna onkwetsbare kunstenaar in concentratiekamp Auschwitz door de Nazi's vermoord.

Dames en heren, wat verwondert mij aan het werk van ES en wat inspireert mij .

In één woord: alles!

Zijn onverzettelijke manier van werken.

Zijn bijzondere kijk op de wereldpolitiek en de eindeloze dwang om alles vast te leggen met zijn camera. Inventief en charmant.

Liet zich niet wegsturen, maar bedacht altijd weer een list om zijn zin te krijgen. Zo werkte ik ook graag in het Parlement.

Proberen als het even kan, de verbanden vast te leggen in beelden.

Mensen die ogenschijnlijk niets met elkaar te maken hebben, maar o zo graag iets met elkaar te maken zouden willen krijgen.

Prachtig zijn zijn observaties van mensen die serieus iets proberen te veranderen. Of juist alleen bezig zijn met hun persoonlijke carrière. Zonder aanzien des persoons fotograferen. Natuurlijk reuze nieuwsgierig of na het ontwikkelen van zijn films, ook blijkt dat wat hij voor ogen had gelukt is.

ES was een buitengewoon 'Mensen Mens'

Of het nu een dirigent was die zijn muzikale troepen aanvoert, of een president, een minister of een bewaker of politieman, ..met een soort van kracht, legde hij vast wat je in gedrukte vorm als een schok ervaart.

Inspirerend, Jazeker!

Wat mij in zijn werk met name heeft geïnspireerd was zijn respect voor verdiend gezag.

Gezag wat het volgens ES verdiende om voor de eeuwigheid te worden vastgelegd. Maar wat vaak ook spreekt uit zijn beelden Onmacht!

Onmacht om de uitkomst van al die prachtig gefotografeerde bijeenkomsten in Volkerenbond of Parlement te zien.

In mijn jeugdige overmoed heb ik vaak gedacht dat mijn 'politieke' foto's zouden kunnen bijdragen aan een verbeterde omgeving of wereld cq. Nederland.

Wat voelde ik mij evenals ES , een vis in het politieke water. En O wat voelde ik mij, evenals ES onkwetsbaar als fotojournalist in de grote mensenwereld.

De fotografie van ES laat zien dat er eigenlijk met terugwerkende kracht, niet veel veranderd is. De beelden van hem doen ouderwets aan, maar zijn eigenlijk heel eigentijds. Verwissel een majestueuse foto van een bijeenkomst van Volkerenbond met een van de Verenigde Naties van heden en oordeelt u zelf. Uiterlijke verandering, maar daar is naar mijn gevoel ook veel mee gezegd. Plaats zijn beelden in deze tijd en het blijkt een herhaling van zetten te zijn.

Zo zag ik mijn werk hier in het Parlement aan het einde van mijn werk als fotograaf in dit Huis ook. Het werd voor mijn gevoel een herhaling van zetten.

Betekent dat: er niet meer zijn? Lastig als een horzel rondvliegen. Juist wel! Nieuwe generaties nemen het over en vullen de beelden weer op hun eigen wijze in.

Parlementaire Democratie, moet, wil het overleven, Erich Salomon's in hun midden dulden.

Ook ES heeft ontzettend last gehad van Gezagsdragers, die het maar niets vonden dat deze man overal rondscharrelde.

De vlieg aan de muur, die zich losmaakte om snel het juiste moment te fotograferen. Ontdekt werd en zich met veel charme, maar ook met gezag wist los te maken uit moeilijke situaties. Vasthoudendheid wordt beloond met deze indrukwekkende, historische beelden. Dat kan niet altijd van het heden gezegd worden.

Hier wordt brutale vasthoudendheid vaak verward met 'democratische vrijheden of een beroep op vrijheid van meningsuiting. Scoren op de korte termijn, maar niet met enig historisch gevoel van iets te willen vastleggen voor het geschiedenis boekje en het nageslacht. De kwetsbaarheid van de democratische samenleving komt dagelijks via de TV de huiskamer in.

Met aandacht volg ik de discussies over de rechten voor de (visuele) media in het Parlement. Maar gelukkig waren er bijna altijd Kamervoorzitters die de fotograaf niet zagen als een lastig gebeuren in de Zaal, maar als een aanvulling op het Parlementaire spel.

Zo voelde ik het ook: een speelveld, waar fairplay werd gevoetbald.

Bijzonder om te zien, dat in de beelden van ES het in bepaalde gevallen lijkt alsof hij deelneemt aan het spel. Een enkele keer heb ook ik wel eens de neiging gevoeld om zelf naar de interruptie microfoon te lopen en mijn mening kenbaar te maken.

Mijn ouders, sociaal democraten in hart en nieren waren er bijzonder trots op dat ik in het Parlement werkzaam was. De boodschap die ze mij hebben meegegeven : 'Jullie generatie moet het beter doen' herken ik ook bij ES, het thuisfront was ongelooflijk trots op hem, niet alleen op zijn inventieve wijze van foto's maken, maar ook vooral om de boodschap die hij mee naar huis nam om die vervolgens de wereld te laten zien. Ook hij ging ervan uit dat zijn generatie het beter zou moeten kunnen doen. Hoe smartelijk en intens verdrietig is het dat Erich Salomon gedacht moet hebben door zijn bekendheid en enorme staat van dienst bijna onkwetsbaar te zijn voor het Nazi geweld in Europa. De geschiedenis herhaalt zich permanent. Zelfs nu, vandaag aan de dag. Ook nu zijn er collega's die door hun betrokkenheid met de mensheid in situaties terecht komen waar ze denken onkwetsbaar te zijn met de camera om hun nek.

Ook ik heb dat gevoel gekend en geleerd, dat de camera ook een vijand van jezelf kan worden. De boodschapper moet vernietigd worden.

Ik dank Erich Salomon voor zijn indrukwekkende oeuvre. Het is met veel respect dat ik af en toe zijn fotoboeken open sla en tegen mezelf en mijn jonge dochter van 15 ook weer zeg: 'Jullie moeten het beter doen'

